

Huvudman

Västerås kommun
katarina.lundquist@vasteras.se

Beslut

Datum 2026-05-19
Dnr SI 2025:12472
Sida 1 (9)

Ärendet

Tillsyn av kommunal vuxenutbildning, gymnasial nivå, vid Nercia Östra/Ringvägen 2 Västerås i Västerås kommun

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Västerås kommun att senast den **21 augusti 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande rektorns beslut om vilka hela eller delar av kurser som ska förläggas till arbetsplatser. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Västerås kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Västerås kommun ska vidta följande åtgärder

Rektorns beslut om vilka hela eller delar av kurser som ska förläggas till arbetsplatser

1. Se till att rektor, efter samråd med aktuell arbetsplats, fattar beslut om vilka delar av ämnen eller kurser eller delar sådana kurser som ska förläggas till arbetsplatser. Detta gäller även nivåer av ämnen eller delar av sådana nivåer som ska förläggas till arbetsplatser. Besluten ska fattas innan det arbetsplatsförlagda lärandet påbörjas och ska dokumenteras. Besluten samt uppgift om när och med vem samråd har skett avseende respektive arbetsplats ska ges in i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. Inkom med de beslut som fattats under perioden 19 maj till 21 augusti 2026. Denna redovisning ska lämnas in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 27-28, 30 §§ förordningen om vuxenutbildning [SFS 2011:1108]).

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar som avser apl under ledning av handledare och omfattningen av apl, undervisning utifrån syfte och centralt innehåll samt lokaler och utrustning.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (SI 2025:12472) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys våren 2026 inlett en tillsyn av kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå i Västerås kommun. Den aktuella utbildningen anordnas genom entreprenad, av den enskilda utbildningsanordnaren NERCIA Utbildning AB på Nercia Östra/Ringvägen 2 i Västerås kommun. Det är huvudmannen för utbildningen, Västerås kommun, som är ytterst ansvarig för utbildningen och att eleverna får den utbildning de har rätt till.

Tillsynen omfattar endast den organisatoriska enhet inom den enskilda utbildningsanordnarens verksamhet som bedriver yrkesutbildningar inom kommunal vuxenutbildning. Inom enheten bedrivs utbildning inom el och energi samt VVS och fastighet vilket innefattar kurser och nivåer inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå inom yrkesområdena. I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Nercia Östra/Ringvägen 2 följer gällande bestämmelser om arbetsplatsförlagd lärande, syfte och centralt innehåll samt lokaler och utrustning.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare och rektorn, lektionsobservationer mellan den 11 februari 2026 och 18 februari 2026. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. individuell studieplan och avtal om apl. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra

författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Arbetsplatsförlagt lärande

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I tillsynen har Skolinspektionen intervjuat elever som studerar enligt både GY11 och GY25. Av dessa elever är det endast en elev som har genomfört apl och den eleven har studerarenligt GY11. Frågor som rörande rektorns beslut om vilka hela eller delar av kurser som ska förläggas till arbetsplatser och apl under ledning av handledare har därför endast ställts till eleven som genomfört apl.

Rektorns beslut om vilka hela eller delar av kurser som ska förläggas till arbetsplatser

En elev uppger i intervju att det är lärarna som beslutar om vilka kurser som ska förläggas på apl-platsen. Lärare uppger i intervju att rektorn beslutar om vilka kurser som ska förläggas på apl-platsen. Lärarna väljer ut relevanta moment från olika kurser och har en dialog med företagen om vilka förkunskaper eleverna behöver ha. Lärarna och rektorn berättar vidare att eftersom elektrikeryrket varierar och arbetsuppgifterna är svåra att förutse kan det vara svårt att planera exakt vilka moment som eleverna kommer att genomföra under apl. Det fastställs därför inte i förväg vilka specifika moment som ska genomföras på arbetsplatsen.

Rektor uppger i intervju att hon inte fattar formella beslut om apl. Innan eleverna går ut på apl får de dock med sig ett dokument från skolan som eleven ska fylla i och bocka av vartefter olika moment genomförs under apl-perioden. Detta dokument lämnas in till rektorn efter det att eleven genomfört sin apl. Dokumentet innehåller information om att eleverna ska utföra vanligt förekommande arbetsuppgifter på arbetsplatsen. Vidare uppger rektorn att eleverna dokumenterar själva vad de får göra utifrån en generell momentlista. Rektorn tillägger att hon kommer börja fatta formella beslut om apl framöver.

Skolinspektionen har tagit del av ovannämnda momentlistan och i den finns bl.a. en checklista benämnd "generella APL-moment samt en ytterligare checklista för kurskopplade moment till kursen elinstallationer. I denna radas moment upp som ingår i kursen Elinstallationer. Lärare uppger i

intervju att handledaren på apl-platsen får fylla i en bedömning av eleven efter genomförd apl men att lärare inte sett något beslut för apl-platsen.

Huvudmannen anför i yttrande att det ovannämnda dokumentet ges till både elever och handledare. Av dokumentet framgår vilka kurskopplade moment för elinstallationer som är öppna under apl-perioden och vilka moment som är kopplade till dessa kurser. I dokumentet fylls de moment i som genomförs på arbetsplatsen. Den generella momentlistan omfattar hela utbildningen och de moment som genomförs under apl dokumenteras i ett underlag som både elev och handledare tar del av. Eleverna skriver även dagbok under apl-perioden, vilken lämnas in till skolan efter avslutad apl. Dokumentation och elevens dagbok utgör ett underlag för lärarens bedömning av elevens kunskaper.

Apl under ledning av handledare

Lärare, elever och rektorn uppger i intervju att eleverna har, under sin apl, en utsedd handledare. En elev som nyligen genomfört apl uppger i intervju att hen hade bra och erfarna handledare på sin apl-plats.

I intervju svarar lärare att om apl anordnas vid större företag känns det tryggt med att handledaren har nödvändiga kunskaper och erfarenhet. Eleverna informeras också om att de ska meddela så fort en arbetsplats inte fungerar, i de fallen avbryter rektorn apl-platsen. Rektorn uppger i intervju att handledarna har olika kompetens men att de måste vara erfaren personal. Bland annat har handledarna inom elektrikeryrket har ECY-certifikat från elbranschens centrala yrkesnämnd. Rektorn uppger även att handledarens roll är formulerad i ett dokument som handledarna får inför att en elev ska börja på apl-platsen och att handledaren ska ta hand om eleven och se till att eleven är trygg vid företaget. Enligt rektorn har vissa elever handledaren bredvid sig hela tiden medan andra elever kan släppas mer.

Omfattningen av apl

I intervju med elever och lärare samt rektorn framkommer att eleverna uppmanas söka sina egna apl-platser men om eleverna inte lyckas skaffa en apl-plats säkerställer utbildningsanordnaren att eleverna får en apl-plats. Lärare och rektorn uppger i intervju att de säkerställer att elever ges apl under sin utbildning som motsvarar 15 procent av utbildningstiden. Rektorn uppger även att elever har apl i slutet av sin yrkesutbildning. Om elever tackar nej till att genomföra apl får dessa i stället genomföra apl-moment i den enskilda utbildningsanordnarens lokaler.

Rättslig reglering

Av 2 kap. 10 § skollagen framgår att rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar.

Av 2 kap. 26 § förordning om vuxenutbildning framgår att med arbetsplatsförlagt lärande avses lärande i en utbildning som genomförs på en eller flera arbetsplatser utanför skolan.

Av 2 kap. 27 § förordning om vuxenutbildning framgår att huvudmannen ansvarar för att skaffa platser för arbetsplatsförlagt lärande och för att lärandet uppfyller de krav som ställs på utbildningen. Rektorn beslutar om vilka hela eller delar av kurser ska förläggas till arbetsplatser. (Bestämmelsens lydelse enligt förordning 2022:1093 och tillämpas på utbildning som påbörjats före den 1 juli 2025 enligt övergångsbestämmelser till förordning 2023:655 punkt 3)

Av 2 kap. 27 § förordning om vuxenutbildning framgår att rektorn beslutar om utbildningen ska genomföras som arbetsplatsförlagt lärande och i så fall vilka nivåer i ämnen eller delar av sådana nivåer som ska förläggas till arbetsplatser. (Bestämmelsens lydelse enligt förordning 2023:655 som tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025 enligt övergångsbestämmelser till förordning 2023:655 punkt 2)

Av 2 kap 28 § förordning om vuxenutbildning framgår att i en sammanhållen yrkesutbildning ska omfattningen av arbetsplatsförlagt lärande för varje elev vara minst 15 procent av den sammanhållna yrkesutbildningen.

Av 2 kap. 30 § förordning om vuxenutbildning framgår att för en elev som deltar i arbetsplatsförlagt lärande ska det utses en handledare på arbetsplatsen. Som handledare får bara den anlitas som har nödvändiga kunskaper och erfarenheter för uppdraget och som även i övrigt bedöms vara lämplig.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionens utredning visar att beslut om vilka hela eller delar av kurser som ska förläggas till arbetsplatser inte uppfyller författningarnas krav.

Av utredningen framgår att rektorn inte har fattat beslut om vilka moment i vilka kurser eller delar av sådana kurser som ska ingå i elevernas apl. Det dokument som eleverna tar med sig till apl innehåller olika moment som de kan genomföra och används som en checklista där eleverna markerar vad

de har gjort. Detta dokument utgör dock inte ett beslut om vilka moment, delar av kurser som eleverna ska genomföra under sin apl. Av momentlistan framgår visserligen kurskopplade moment, men dessa är inte beslutade av rektorn inför att eleverna påbörjar sin apl. Det framgår också att dokumentationen avser moment som eleverna ges möjlighet att genomföra, inte vilka moment som de faktiskt ska genomföra.

Av förordningen om vuxenutbildning framgår det att rektorn ska besluta om hela eller delar av kurser ska genomföras som apl. Rektorns beslut är ett viktigt led i att kvalitetssäkra det arbetsförlagda lärandet. Det måste därför vara tydligt för alla inblandade parter har kännedom om vad rektorn beslutat gällande vilka delar av utbildningen som är förlagd till aktuell arbetsplats. För att fylla sin avsedda funktion ska ett sådant beslut fattas innan det arbetsplatsförlagda arbetet påbörjas. Inför beslutet behöver rektorn ett underlag om vad som är möjligt att genomföra på de aktuella arbetsplatserna. Besluten behöver därför föregås av samråd med respektive arbetsplats. Att rektorn inte fattar beslut om vilka moment i vilka kurser eller delar av sådana kurser som ska ingå i elevernas apl är en brist.

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Västerås kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller att säkerställa att elevernas apl sker under ledning av handledare som har nödvändiga kunskaper för uppdraget. Vidare framkommer inte annat än att elever får apl i den omfattning de har rätt till. Ärendet ska därför avslutas i dessa delar.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Västerås kommuns verksamhet vid Nercia Östra/Ringvägen 2 72214 Västerås uppfyller inte författningarnas krav vad gäller rektorns beslut om vilka hela eller delar av kurser som ska förläggas till arbetsplatser. Det finns därför skäl att förelägga Västerås kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Undervisning utifrån syfte och centralt innehåll

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har utrett i vilken utsträckning delar av det centrala innehållet behandlas i utbildningen inom Installationsteknik nivå 1 enligt GY25. I tillsynen har Skolinspektionen intervjuat elever som studerat enligt både GY11 och GY25. Frågor som rör det centrala innehållet i Installationsteknik nivå 1 (GY25) har dock endast ställts till de elever som läst ämnet enligt GY25.

I intervjuer har elever, lärare och rektorn svarat på frågor om undervisningen i installationsteknik nivå 1. Frågorna rörde om undervisningen omfattar centralt, ämnets eller nivån inom ämnets syfte samt betygskriterierna inom installation av enklare start- och kopplingsutrustning för elmotorer, däribland hållkrets och relästyrning, tolkning och användning av ritningar och scheman inom området samt felsökning och underhåll av befintlig el-utrustning.

Elever och lärare uppger att eleverna får undervisning inom installationsteknik nivå 1 och genomför ovannämnda moment. Detta sker främst inom ramen för undervisningen i skolan eller vid de moment och delar av ämnet som förläggs som apl. Elever, lärare och rektorn uppger vidare att eleverna får muntlig information i början av ett ämne om dess centrala innehåll, syfte och betygskriterier samt har tillgång till skriftlig information via skolans digitala plattform.

Rättslig reglering

För varje ämne i utbildningen på gymnasial nivå ska det finnas en ämnesplan (20 kap. 6 § skollagen).

För varje ämne ska det finnas en ämnesplan när det gäller kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå. Den ska ge utrymme för läraren och eleverna att själva planera undervisningen.

Av ämnesplanen ska följande framgå:

1. ämnets syfte,
2. den eller de nivåer som ämnet består av,
3. det centrala innehållet för varje nivå,
4. antalet gymnasiepoäng som varje nivå omfattar, och
5. betygskriterierna för varje nivå.

(2 kap. 13 § förordning om vuxenutbildning, nuvarande lydelse som tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025)

Av Skolverkets föreskrifter om ämnesplanen för ämnet Installationsteknik i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå framgår det centrala innehållet i ämnet. I ämnet ingår bland annat nivå 1

(INST1000X) och nivå 2 (INST2000X). I ämnesplanen anges bland annat att undervisningen i ämnet Installationsteknik på nivå 1 ska behandla installation av enklare start- och kopplingsutrustning för elmotorer, däribland hållkrets och relästyrning. Undervisningen på nivå 2 ska enligt ämnesplanen bland annat behandla förläggning av ledare på vanligt förekommande underlag samt i mark och kanalisation.

I läroplanen för vuxenutbildningen uppges bland annat att det är vuxenutbildningens ansvar att varje elev, i den utsträckning som framgår av elevens individuella studieplan, ska ges möjlighet att uppnå kraven för en yrkesexamen som innebär att eleven har en av branschen godtagbar nivå av yrkeskunnande för att vara väl förberedd för yrkeslivet. (Lvux12 avsnitt 2.1 Kunskaper, Mål)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Västerås kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller undervisning utifrån syfte och centrala innehållet. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Lokaler och utrustning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervjuer har Skolinspektionen ställt frågor om lokaler och utrustning i installationsteknik nivå 1. Lärare, elever och rektorn uppger i intervju att eleverna har tillgång till den utrustning som behövs och att lokalerna är anpassade för undervisningens mål. Vidare uppger lärare och elever att de har tillgång till den utrustning som krävs för att kunna genomföra de praktiska momenten i det centrala innehållet i ämnet installationsteknik nivå 1.

Under lektionsobservationer har utredarna förevisats utrustning tillhörande utbildningar i VVS och fastighet samt el. Utredarna har observerat att det finns särskilda laborationsrum för utbildningarna och utrustning som avses användas i dessa.

Rättslig reglering

För utbildningen ska de lokaler och den utrustning finnas som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas (2 kap. 35 § skollagen).

I Skolverkets föreskrifter om ämnesplan för ämnet Installationsteknik i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå står bland annat följande i det centrala innehållet som undervisningen i Installationsteknik nivå 1 ska behandla: Förmåga att utföra olika

elinstallationer i enlighet med standarder, lagar och andra bestämmelser inom området, att använda verktyg och andra hjälpmedel på ett ändamålsenligt och säkert sätt, att kontrollera och driftsätta elinstallationer på ett säkert sätt, att dokumentera och utvärdera arbetet, att felsöka och reparera elinstallationer. (Nivåkod: INST1000X)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Västerås kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller lokaler och utrustning. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Fanny Lingqvist

Beslutsfattare
Signerat av: Fanny Lingqvist

X Alicia Schönbeck

Föredragande
Signerat av: Alicia Schönbeck

I ärendets slutliga handläggning har även Sylvia Lindqvist medverkat.